

Hotnews – 19 noiembrie 2011

FOTOGALERIE Evadarea lui Gheorghiu-Dej - o comedie comunista

Inca din vremurile cand se aflau in ilegalitate, comunistii demonstau ca pot elabora planuri minutioase, perfecte: insa doar "pe hartie". In 1944, la momentul evadarii lui Dej, masina care ar fi trebuit sa ii faciliteze acestuia fuga se lovea de mai multe defectiuni tehnice: spargerea cauciucurilor dupa cinci kilometri si in final explozia. "In declaratiile date, Rosianu il considera pe Maurer drept principalul vinovat pentru aceste defectiuni, deoarece, in loc sa cumpere cauciucuri noi, s-a multumit sa le peticeasca pe cele vechi (el primind bani de la Partid pentru succesul misiunii)".

- Prima oportunitate a lui Dej de a evada. De ce a refuzat?
- Planul minutios al unei evadari prin lanul de porumb
- O evadare ca-n filme: personaje deghezate, schimburi de parole, case conspirative

"Lista celor care au contribuit intr-un fel sau altul la evadarea lui Dej contine 46 de nume: de la membri de partid si pana la subofiteri in conducerea lagarului", a explicat Dumitru Lacatusu (cercetator al IICCMER), in cadrul unei discutii pe tema "De la Doftana la Targu-Jiu. Evadarea din Lagarul de internati politici de la Targu-Jiu", cu ocazia conferintei "Spectrele lui Dej".

Prima discutie despre o posibila evadare

Ion Gheorghe Maurer, unul dintre apropiatii lui Dej, mentioneaza intr-un interviu luat de Lavinia Betea ca i-a propus lui Dej sa evadeze inca din perioada in care acesta se afla la Doftana. S-ar fi putut profita astfel de pe urma cutremurului din noiembrie '40.

Cutremurul avusese drept consecinta distrugerea inchisorii Doftana, astfel ca cei doi au primit o invoire de la directorul de penitenciar si au petrecut o noapte la Campina. aici, Maurer avea sa-i propuna lui Dej sa evadeze. Dej a refuzat insa, temandu-se ca ar fi putut fi o actiune provocatoare a Sigurantei, o capcana in urma careia sa fie asasinat.

"Desigur ca acesta nu este singurul motiv pentru care Dej a refuzat sa evadeze. Trebuie avut in vedere ca evadarile unor membri ai PCR s-au produs de regula dupa obtinerea acordului conducerii. Orice actiune individuala, desfasurata fara avizul forului superior, ar fi fost considerata drept o actiune fractionista".

O noua posibila evadare

"Idea evadarii lui Dej a fost reluata in discutiile din lagarul de la Tg. Jiu. Aceasta actiune a fost insa legata de o alta, care era o conditie obligatorie: schimbarea conducerii Partidului Comunist (ce era reprezentata la acel moment de Foris) si instaurarea unei noi, care sa sustina evadarea detinutilor comunisti de la Tg. Jiu.

Ioan Popescu-Puturi relateaza intr-o declaratie ca ei ar fi putut sa evadeze la Tg. Jiu si ca in acest sens a cerut "dezlegare de afara si ni s-a raspuns sa nu evadam. Orice incercare de evadare din partea noastra, a detinutilor comunisti, ar fi considerata o provocare".

Initial, cu organizarea evadarii a fost desemnat Emil Bodnaras. Dar principalul rol l-a avut Mihail Rosianu".

Rosianu - desemnat ca responsabil cu evadarea lui Dej

"Rosianu mentioneaza ca la 5 aprilie '44 s-a intalnit cu noua conducere a Partidului, care-l anunta ca se intentioneaza trecerea la o serie de actiuni, printre care si organizarea unor formatiuni de partizani in zona Olteniei, precum si alte planuri.

Despre evadare, Rosianu a fost informat la urmatoarea intalnire, din cursul lunii mai, fiind desemnat de Bodnaras direct responsabil cu organizarea ei".

De ce Rosianu?

Spre deosebire de alti membri aflati in atentia Sigurantei, Rosianu o posibilitate de miscare pe care acestia nu o aveau. Din calitatea lui de inspector scolar pentru judetele Gorj si Valcea, avea deplasari frecvente in aceste judete, dar si spre Bucuresti.

El a fost numit inspector scolar in '43, de catre I.C.Petrescu, secretar de stat in Ministerul Invatamantului si unul dintre liderii Tineretului National Taranesc. Numirea lui a fost facuta la recomandarea lui Ion Mihalache, Rosianu fiind finul liderului PNT.

Primii pasi pentru organizarea evadarii

Dupa primirea misiunii, Rosianu a constituit o celula care avea drept scop organizarea evadarii. Aceasta celula comunista era compusa din:

- Ion Modoran si Constantin Cheata (invatatori din Tg. Jiu si cunoscuti ai lui Rosianu)
- Ion Pripasu (subofiter de politie si fost elev al lui Rosianu; in 1944, Pripasu era responsabil cu paza unui depozit de munitie din Tg. Jiu, aflat in apropierea lagarului)

In Gorj si Valcea, Rosianu organizase mai multe celule comuniste, ai caror membri erau in general invatatori. O alta celula comunista care a avut un rol central in organizarea evadarii a fost o celula din Craiova, unde s-a aflat si Manole Bodnaras.

In vederea evadarii au fost elaborate mai multe planuri:

- un plan cu directia spre Turnu Severin (s-a renuntat repede, considerandu-se ca nu reprezinta sorti de reusita)

- unul care prevedea organizarea evadării din apropierea mănăstirii Tismana, unde comunistii fuseseră trimisi la muncă (s-a renunțat și la acest plan; fuseseră aduse în zona mai multe unități de armată care aveau drept misiune să asigure paza tezaurului Bancii Naționale, ce se afla acum la Tismana)
- evadarea direct din lagăr (Bodnaraș se pronunțase pentru atacarea lagărului de către trupe de comunisti înarmați, în timp ce Maurer a indicat o altă soluție: o evadare discretă)

Rosianu și ceilalți comunisti din Tg. Jiu au cercetat împrejurimile lagărului și au identificat punctul cel mai slab, acesta fiind găsit în dreptul cimitirului catolic. Au constituit și case conspirative în Tg Jiu și în drumul spre București (ele aparțineau unor învățători cunoscuți de Rosianu).

Planul minucios al unei evadări prin lanul de porumb

Momentul evadării a fost fixat pentru 9-10 august, în jurul orei 21:00, în timpul schimbului santinelor. Cei doi evadati urmau să se adapostească în lanul de porumb din apropierea lagărului, iar de aici să meargă în cimitirul catolic, unde-i aștepta Pripasu, îmbrăcat în subofiter de poliție.

Parola pe care Dej trebuia să-o spună și răspunsul lui Pripasu: Dej întreba "unde e mormântul lui Lunian?" (Locul de întâlnire dintre evadati și Pripasu trebuia să fie mormântul lui Grigore Lunian). Răspunsul pe care Pripasu trebuia să îl ofere era: "la manutanta".

De aici, deținuții urmau să fie preluați de Pripasu, care avea misiunea să-i conducă la punctul de întâlnire cu Maurer. De aici, Maurer trebuia să-i ia cu mașina pentru a se îndrepta spre București.

Defecțiuni tehnice

Planul prevedea ca Maurer să plece din Craiova în jurul orei 19:00, pentru a ajunge la punctul de întâlnire în aproximativ în același timp cu ora evadării.

Lucrurile nu au mers însă conform planurilor: pe drumul dinspre Craiova spre Târgu Jiu au apărut mai multe defecțiuni tehnice la mașina, precum spargerea cauciucurilor după 5 kilometri și în final explozia (fapt care l-a determinat pe sofer să se întoarcă în Craiova, pentru a aduce alte cauciucuri).

"În declarațiile date, Rosianu îl considera pe Maurer drept principalul vinovat pentru aceste defecțiuni, deoarece, în loc să cumpere cauciucuri noi, s-a mulțumit să le peticească pe cele vechi (el primind bani de la Partid pentru succesul misiunii).

După evadare, cei din lagăr, conform planului stabilit, i-au dat pe cei doi evadati drept prezenți pentru câteva zile, iar Dej era deseori strigat pe nume în lagăr, pentru a induce în eroare

conducerea campului concentrational. Anuntarea evadarii s-a produs la cateva zile de la producerea ei si numai dupa ce comunistii din lagar au avut confirmarea ca evadarea reusise".

Finalul fericit al unei evadari comice

"Documentele arata ca dupa ce evadatii si Pripasu au constatat ca Maurer intarzie, Pripasu a luat hotararea sa-i adaposteasca in depozitul de armanent pe care il pazea. Pe drum, Pripasu si cei doi au fost opriti de mai multe santinele, insa Pripasu le-a spus sa-si vada treaba, ca "aici este Politia!"

Intr-un final, la depozit a ajuns si Maurer, cam in jurul orei 1:30. Scena intalnirii este relatata de Maurer in interviul acordat Laviniei Betea, care mentioneaza ca Dej a sarit asupra lui, crezand ca sunt ofiteri trimisi sa-i prinda. Cei trei erau imbracati in uniforme de aviatie.

Dupa ce s-au autoidentificat, masina si cu evadatii au plecat spre Tg. Jiu, facand un popas in satul Milostea, in casa mecanicului Constantin Tundrea. Aici, relateaza aceleasi documente, Dej a tinut prima sedinta.

Dupa alte cateva popasuri, Dej a ajuns in cele din urma in Bucuresti, insa dupa consumarea evenimentelor de la 23 august. De la aceasta data incepe ascensiunea lui Dej".

[Click pe poza articolului pentru a vedea o fotogalerie ce prezinta:](#)

1. Parcul Central din Tg. Jiu, unde a fost facut primul popas dupa evadare
2. masina in care a evadat Dej, soferul si gazda unei case conspirative unde a stat Maurer
3. Scoala Comerciala si drumul spre lagar
4. casa conspirativa din Craiova
5. tovarasa Ana-Maria Ionescu, invatatoare, la care Gheorghiu-Dej a facut un popas.
6. o scrisoare de multumire de la Dej - in anii '50, Dej i-a trimis o felicitare in care i-a multumit pentru ospitalitate. In acelasi timp, sotul Mariei Ionescu fusese arestat in 1950, ca fost membru al PNT. Sotul i-a fost eliberat in urma repetatelor interventii la Dej si la Miron Constantinescu.

Ilegalistii au penetrat tot

Mihai Burcea (cercetator al IICCMER): "La arhivele nationale exista Fondul 95, in care se afla fisele de evidenta ale ilegalistilor. In 1952, CC a luat decizia de a face un recensamant al fostilor ilegalisti: simpatizanti sau membri de partid in ilegalitate. Sunt vreo 20.000 de fise. Aceste tipizate contin si trei rubrici foarte importante: unde locuia, ce functii avea si nationalitatea (acolo le vezi si ce nume aveau inainte de comunizare). Majoritatea detin functii importante in nomenclatura de partid si de stat.

In orice sector de activitate al statului existau ilegalisti. Intr-adevar, functiile de conducere au fost atribuite evreilor, in special pentru ca era perioada internationalista. Multi dintre ei nici nu

stiam ca erau evrei. Dar, descoperind aceste fise de ilegalist, am gasit aceeasi rubrica: "pe numele adevarat de..."

Erau intr-adevar multi evrei la varf. Ceea ce a creat o frustrare ce se va manifesta in '58. Erau anumiti membri de partid care spuneau ca romanii nu mai ocupa functii de conducere. Dar, prin procesul de plecare al evreilor in Israel (si-au dat seama ca scartaie lucrurile pentru care au luptat), lucrurile se "romanizeaza", incepand cu anii '60, chiar si mai devreme".

http://life.hotnews.ro/stiri-prin_oras-10732675-fotogalerie-evadarea-lui-gheorghiu-dej-comedie-comunista.htm